
HANDLINGSPLAN ved fallskjermulykker

INNHold

INNHold	2
HENSIKT	3
ANVENDELSE	3
ØYEBLIKKELIGE LOKALE TILTAK/VARSLING	4
LOKAL KLUBB	5
Klubbene skal utarbeide sine egne detaljerte planer og i denne sammenhengen er dette kapitlet en veiledning.	5
Ansvar for øyeblikkelig iverksetting av lokalt apparat	5
Ledelse ved lokal klubb (Organisasjonskart m/navn)	5
Praktiske gjøremål for lokalt apparat.....	5
Bistand overfor politi og offentlige myndigheter.....	5
Forhold til pårørende.....	5
Kontakt med pårørende.....	6
Forhold til presse media.....	7
Etterarbeid/Ettervern	7
TILTAK SOM IVERKSETTES AV F/NLF SENTRALT	8
Ansvar for øyeblikkelig iverksetting av sentralt apparat	8
Ledelse av sentralt apparat	8
Gjøremål for sentralt apparat.....	8
Administrative tiltak	8
Varsling av offentlige myndigheter.....	8
Kontakt med presse/media	8
Kontakt med lokalklubb	9
Oppnevning av Granskingskommisjon	9
VEDLEGG	10
FORHÅNDSPLANLEGGING AV LOKALE TILTAK	10
Lister over medlemmers pårørende.....	10
Kriseteam (Navn på medlemmer og deres gjøremål).....	10
Samlingssted (For medlemmer og pårørende).....	10
Informasjon til medlemmer om klubbens planer	10
NÅR ULYKKEN HAR SKJEDD	11

"LEVEREGLER"	11
PRESSEMELDING	11
NYHETER	11
10 MEDIA BUD.....	12

HENSIKT

Denne handlingsplanen for fallskjermulykker har til hensikt å være en guide for F/NLFs klubbers forhold til overlevende, pårørende og offentligheten før, under og etter en ulykke under fallskjermhopping.

ANVENDELSE

Denne handlingsplan gjelder ved uhell/ulykker under utøvelse av fallskjermhopping, som har medført tap av menneskeliv eller alvorlige personskader.

Ved ulykker utenfor Norge, hvor norske utøvere blir sterkt skadet eller omkommer, kan denne handlingsplanen også benyttes for klubber som har behov for å håndtere slike ulykker, men da kun så langt ikke forhold i det andre landet er til hinder for dette.

ØYEBLIKKELIGE LOKALE TILTAK/VARSLING

I henhold til Håndbokas pkt 509 skal følgende utføres, i prioritert rekkefølge:

1. Varsle 113.
2. Start førstehjelp
  - Frie luftveier, stans synlige blødninger, hold pasienten varm.
  - Bevisstløse som puster bør legges i sideleie - pass da på å bevege hodet, nakke og rygg som en enhet
  - Hvis personen ikke puster normalt eller slutter å puste, start HLR
3. *Politi* varsles ved død eller alvorlige personskader, eller når det er mistanke om kriminelle handlinger.
4. Dersom virksomheten foregår innenfor kontrollert luftrom (CTR/TMA), varsles *flygekontrollenhet*.
5. Varsling av F/NLFs sentrale organisasjon
v/ Fagsjef (iht utsendt og oppslått varslingsplan)

eventuelt **Leder F/NLF, (iht utsendt og oppslått varslingsplan)**

eventuelt **Leder SU, (iht utsendt og oppslått varslingsplan)**
som vil sørge for at sentrale tiltak iverksettes, ref neste avsnitt.
6. Varsling av egen **Hovedinstruktør**.

Ulykkesstedet stenges av, når dette er praktisk mulig.

LOKAL KLUBB

Klubbene skal utarbeide sine egne detaljerte planer og i denne sammenhengen er dette kapitlet en veiledning.

Ansvar for øyeblikkelig iverksetting av lokalt apparat

Hoppleder varsler lokal HI, som har ansvar for å iverksette lokal beredskapsplan. Hoppleder leder all virksomhet etter en ulykke inntil Hovedinstruktør, klubbens administrative leder eller ev den som klubben har utpekt i sin beredskapsplan avløser denne.

Det er av største viktighet at samarbeidet med politiet gis prioritet.

Ledelse ved lokal klubb (Organisasjonskart m/navn)

Hoppleder (leder inntil avløsning av HI eller annen anses som formålstjenelig)

HFL

Medisinsk kompetanse

Søkekjede

Praktiske gjøremål for lokalt apparat

Se Øyeblikkelige tiltak

Etabler logg og loggfør kronologisk med tidsangivelse hendelser og tiltak

Andre forhold som kan bli aktuelle:

- Etabler telefonvakt i manifest

- Etablere søkekjeder ved behov (må ledes og holdes under kontroll)

- Trafikk regulering

- Kontroll over tilstedeværende på hoppfeltet inkl personell som ankommer

- Håndtering av presse

- Orienteringer til de på hoppfeltet

- Sørg for å dokumenter mest mulig med foto/video inkl fallskjermmateriellet

- Samle inn foto og video som kan være interessant ifm granskning

- Få sentrale aktører til å skrive rapporter inkl vitnerapporter

- Blir det langvarig så etabler forpleining

Bistand overfor politi og offentlige myndigheter

Etabler kontakt med politiet og samarbeid med disse. Påpek behovet for å dokumentere mest mulig av dette og da spesielt fallskjermmateriellet som er benyttet av hopperen(e) som er involvert.

Forhold til pårørende

Oversikt over adresser til pårørende skal overleveres politi. Varsel til pårørende er politiets ansvar. Når lokal klubb har forvissnet seg om at dette er skjedd, kan de pårørende kontaktes og forhåndsplanlagte kontakttelefoner bemannes.

Kontakt med pårørende

Når nødvendig oversikt (innen rimelig tid) innehas, og etter at politi har formidlet melding til pårørende, skal klubben ta telefonisk kontakt med de pårørende. Klubben skal opprettholde kontakt med de pårørende under den videre prosess, og forvise disse om at de vil motta all den informasjon som F/NLF måtte sitte inne med. Det er en forutsetning at pårørende gis en kontaktelefon som de kan ringe til for ytterligere informasjon eller annen støtte. F/NLF skal stå til de pårørendes disposisjon.

De pårørende bør så tidlig som mulig gis informasjon om de fysiske omstendighetene rundt ulykken, dødsårsaker, videre planer for samling av klubbens medlemmer og eventuelle andre. Kriseshåndteringsteamet skal invitere pårørende til samling sammen med klubbens medlemmer og eventuelt andre involverte på et egnet, forhåndsplanlagt, sted.

Eksempler på "andre involverte" er:

- a. Overlevende
- b. Vitner
- c. Venner
- d. Redningspersonell

Dersom ulykken har medført alvorlig personskade, skal klubben arrangere reise for de pårørende til det sykehus hvor den skadde blir behandlet. Dersom de trenger annen støtte, f.eks. overnatting, skal klubben være behjelpelig med dette.

Lokal klubb bør dekke eller refundere reise- og oppholdsutgifter til pårørende.

Overlevende, vitner til en ulykke og andre aktive som er på hoppfeltet i det en ulykke inntreffer holdes samlet etter ulykken. Det opprettes samtalegrupper som skal ha til hensikt å bearbeide inntrykk og følelser hos den enkelte og gruppen. I dette arbeidet vil det nevnte kriseteamet ha en svært viktig funksjon. Etter den første bearbeidelsen kan de angjeldende gå hver til sitt, men de må dog følges opp av støtteapparatet også i de følgende dagene, slik at de er i kontakt med andre og har anledning til å snakke om ulykken.

Overlevende må snarest mulig gis anledning til å ringe sine pårørende.

De overlevende, eventuelle vitner og/eller de øvrige hopperne som var på feltet, må forberedes på møte med pårørende til de omkomne/skadde dersom de pårørende ytrer ønske om dette.

Alle pårørende gis tilbud om å samles.

Dersom flere er forulykket eller hardt skadd, skal de pårørende gis tilbud om å samles sammen med andre pårørende. Media skal ikke slippes inn i pårørendesenteret uten de pårørendes samtykke.

Klubben samler forhåndsplanlagt kompetent personell på samlingsstedet for pårørende, når dette er opprettet, for å forestå informasjonsarbeidet overfor de pårørende. Pårørende som samles gis tilbud om å delta i samtalegruppene, eller individuelle samtaler med en ressursperson.

Pårørende skal alltid oppdateres/informeres om utviklingen før media informeres.

Pårørende som ikke tar i mot tilbudet om å samles må gjøres oppmerksom på at det er mulig å få samtaler om ulykken på et senere tidspunkt, eventuelt at de kan ta kontakt med helsepersonell dersom de heller vil bearbeide sin sorg i et annet miljø.

Forhold til presse media

Klubbens ledelse vurderer fortløpende, i samarbeid med F/NLFs Fagsjef, hvilken informasjon som til enhver tid kan frigis til media.

Det er meget viktig at F/NLF sentralt og lokal klubb koordinerer informasjonsarbeidet, slik at ensartet informasjon blir gitt.

Offentliggjøring av navn på omkomne/hardt skadede skjer i samarbeid med sivilt politi etter at pårørende er varslet.

I den grad det er mulig skal pressen gis informasjon om det faktiske hendelsesforløpet. Det må imidlertid ikke være noen som helst tvil omkring riktigheten av den informasjonen som frigis (Baseres på vitneavhør el.). Det må videre presiseres at alle forhold ved ulykken vil bli gransket i en egen granskningskommisjon, og at vi inntil granskningskommisjonen har gjennomført sitt arbeide, ikke har noen oppfatning om det fullstendige hendelsesforløpet eller årsakssammenhenger. Tekniske spørsmål rundt ulykken (årsakssammenheng) skal ikke omtales i meldingene til media. Det er vesentlig å påvirke pressen (gi informasjon) for å unngå at pressen spekulerer i hendelsesforløp og årsakssammenhenger.

Overlevende og pårørende bør skjermes fra media, og kun fremstå på frivillig basis.

Etterarbeid/Ettervern

Minnehøytidelighet arrangeres så snart som praktisk mulig etter ulykken.

Ca 13 måneder etter ulykken kontaktes, eventuelt samles, de involverte og de pårørende. De pårørende informeres om hvilke tiltak/konklusjoner man har kommet frem til i ettertid.

I denne forbindelse må det gis tilbud om ettervern/oppfølging.. Hovedformålet med ettervernet er å få rede på om enkelte skulle lide av postreaksjoner. Dersom dette er tilfelle, vil det være riktig å arrangere nye gruppesamtaler om ulykken. Hensikten er at alle skal bli tilbakeført til det forhold til nærmiljøet som rådet før ulykken.

Pårørende følges opp i samme grad som andre impliserte i den grad de selv ønsker slik oppfølging.

F/NLF betrakter det som nærmiljøets (klubbvenners) ansvar å ta vare på hverandre etter en ulykke.

TILTAK SOM IVERKSETTES AV F/NLF SENTRALT

Ansvar for øyeblikkelig iverksetting av sentralt apparat

Den av de sentrale personer som står oppført på varslingsplan ved ulykke det først oppnås kontakt med, har ansvaret for at F/NLFs sentrale apparat iverksettes. Det sentrale apparat vil normalt ledes av F/NLFs Fagsjef.

Ledelse av sentralt apparat

Varslingsplan som er sendt ut. (Særtrykk vedlegg til del 500, ref pkt 505 og HL instruks 506.7.1)

Gjøremål for sentralt apparat

Administrative tiltak

Fagsjefen skal føre logg med tidsangivelse for hendelser, aktiviteter, henvendelser m.v.

F/NLFs Fagsjef skal umiddelbart ta den sentrale ledelse og etablere løpende kontakt med angjeldende klubb. Dette kan også innebære at Fagsjef reiser til ulykkesstedet, men da kun for å bistå og ikke lede arbeidet.

I perioden etter ulykken skal Fagsjef, som faglig ansvarlig, være i løpende kontakt med Leder NLF, leder F/NLF samt Leder SU og motta eventuelle direktiver fra disse. Leder F/NLF vurderer selv i hvilken grad han/hun skal involvere seg i den praktiske ledelse.

Varsling av offentlige myndigheter

Fagsjefen gjør praktiske forberedelser sammen med granskningskommisjonen, og kontrollerer bla at sivil politimyndighet er varslet når dette er aktuelt.

Kontakt med presse/media

Fagsjefen skal bistå klubben ifm kontakt med pressen og har ansvaret for å sende ut pressemelding fra NLF dersom dette anses som aktuelt. Før en sentral pressemelding forfattes, må klubben komme med innspill til denne. I prosessen med å sende ut en sentral pressemelding bistår om mulig informasjonsrådgiver NLF.

Media/offentligheten skal informeres så snart som mulig, gjennom NTB. En tidlig melding til media vil kunne forhindre spekulasjoner. Offentliggjøring av navn på omkomne og overlevende skal ikke skje før pårørende er varslet, og i samarbeid med sivilt politi.

Pressemeldinger kan også sendes ut av den lokale klubben, men slike skal koordineres med Fagsjef.

I den grad det er mulig skal pressen gis informasjon om det faktiske hendelsesforløpet. Det må imidlertid ikke være noen som helst tvil omkring riktigheten av den informasjonen som frigis (Baseres på vitneavhør el.). Det må videre presiseres at alle forhold ved ulykken vil bli gransket i en egen granskningskommisjon, og at vi inntil granskningskommisjonen har gjennomført sitt arbeide, ikke har noen oppfatning om det fullstendige hendelsesforløpet eller årsakssammenhenger. Tekniske spørsmål rundt ulykken (årsakssammenheng) skal ikke omtales i meldingene til media. Det er vesentlig å påvirke pressen (gi informasjon) for å unngå at pressen spekulerer i hendelsesforløp og årsakssammenhenger.

Overlevende og pårørende bør skjermes fra media, og kun fremstå på frivillig basis

Kontakt med lokalklubb

F/NLFs Fagsjef skal umiddelbart ta den sentrale ledelse og etablere løpende kontakt med angjeldende klubb. Dette kan også innebære at Fagsjef reiser til ulykkesstedet men da kun for å bistå og ikke lede arbeidet.

Oppnevning av Granskingskommisjon

Den formelle oppnevningen av granskingskomiteen gjøres av Luftsportsstyret, normalt ved Presidentskapet på grunn av tidsaspektet.

Normalt vil granskingskommisjonen bli oppnevnt i løpet av 48 timer. Fagsjef og leder SU utarbeider et forslag til sammensetning av granskingskomiteen. Forslaget vil reflektere ulykkens art. Granskingskommisjonen ledes normalt av ett SU medlem.

Fagsjef ber Leder F/NLF om å anmode Luftsportsstyret om å nedsette en granskingskommisjon med anbefalt sammensetning. Sammensetningen vil være basert på behov for kompetanse og habilitet. Fagsjef inngår som kommisjonens faste sekretær.

Normalt vil granskingskommisjonen ha følgende sammensetning:

- ledes av et SU medlem
- fagsjef somsekretær og fast medlem
- erfaren lokal representant som ikke har hatt operative oppgaver i forbindelse med hoppet
- representant med spesialkompetanse relatert til typen hopp og ulykke
- politiet gis tilbud om å stille med en representant
- representant fra adekvat annen seksjon i NLF.

VEDLEGG

FORHÅNDSPLANLEGGING AV LOKALE TILTAK

Lister over medlemmers pårørende

Navn	Pårørende	Adresse	Postnr	Sted	Mailadr	Tlf

Alle klubber skal til enhver tid ha lett tilgjengelige og oppdaterte medlemslister, med kontaktinformasjon over nærmeste pårørende i manifest når hopping pågår. Hver klubb må finne frem til hensiktsmessige løsninger for oppdatering og oppbevaring av lister.

Kriseteam (Navn på medlemmer og deres gjøremål)

Klubben etablerer snarest et krisehåndteringsteam. Dette kan være klubbens ledelse og eventuelle utenforstående støttepersoner med spesiell kompetanse innen krisereaksjoner og sorgbearbeidelse.

Klubbene bør forhåndsplanlegge med kriseteam som på kort varsel kan tre inn og drive krisepsykologisk arbeid etter at en ulykke er inntruffet. En slik gruppe kan bestå av leger, psykologer, prester/religiøse ledere og eventuelt av representanter for fallskjermklubb/-miljø. **NB! Alle kommuner er pålagt å ha kriseteam, så en kobling mot kommunen i denne sammenheng bør gjøres.**

En slik gruppe, eventuelt bare en enkeltperson, må være kontaktet på forhånd og forspurt om de vil være villige til å inngå i et kriseteam dersom ulykken en gang skulle være ute.

Klubbene må gjøre avtaler med ressurspersoner som vil kunne styrke prosessen etter en ulykke.

Navn	Funksjon	Adresse	Postnr	Sted	Tlf privat	Tlf arb

Samlingssted (For medlemmer og pårørende)

Samlingssted for klubbens medlemmer, vitner, venner og pårørende forhåndsplanlegges (klubblokalet, hotell, e.l.). De pårørende må kunne være for seg selv dersom de ønsker det.

Klubben forhåndsplanlegger telefonnummer som pårørende kan kontakte ifm ulykker. I det F/NLF og klubb er varslet om ulykken, bør disse telefonene bemannes med kompetent personell.

Slike samlingssteder skal være forhåndsplanlagt og være utstyrt med felles- og grupperom, telefoner, TV/Radio. Samlingsstedet bør i størst mulig grad være skjernet mot media.

Dette samlingsstedet kan med fordel ligge på samme sted som samlingssted for klubbens medlemmer, men de pårørende må ha anledning til å trekke seg tilbake til egne fasiliteter.

Informasjon til medlemmer om klubbens planer

Medlemmene i fallskjermklubber må gjøres oppmerksom på innholdet i handlingsplanen og med de lokale forberedelser og tilpasninger som er gjort.

NÅR ULYKKEN HAR SKJEDD

1. Hva har skjedd?
Fortell om hendelsesforløpet og omfanget.
2. Hvorfor?
Forbered deg på spørsmål om årsak og skyld.
3. Sikkerhet.
Spørsmål om sikkerhet bør kunne besvares med engang.
4. Konsekvenser.
Virkninger for virksomheten, klubben og medlemmene.
Økonomiske problemstillinger, forsikring.

"LEVEREGLER"

Vær tilgjengelig hele døgnet

Prøv aldri å bløffe eller komme med usannheter

Kan du ikke kommentere, så si ifra med en gang

Sjakk tilveie fakta så snart som mulig. Har du sagt du skal ringe tilbake -GJØR DET!

Kjenn de tidsberegninger media arbeider under

Gi deg ikke inn på spekulasjoner - hold deg til fakta

Ikke forfordel enkelte media

Bli kjent med journalister og andre i de lokale media som du har kontakt med

PRESSEMELDING

Hvem

Hva

Hvor

Når

Hvorledes

Hvorfor

NYHETER

Gjelder mange

Nærhet

Uventet

Konflikter

Personrettet

10 MEDIA BUD

1. Vær deg selv
2. Still forberedt
3. Ikke lyv
4. Svar på spørsmålet
5. Begrens antall poenger
6. Dropp tall og fremmedord
7. Snakk klart og presist
8. Bruk følelser
9. Ikke bry deg om det tekniske
10. Glem kollegaer